Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
ATHANASIA RANTOSE
přednesené dne 15. června 2023 [1]

Věc C-755/21 P

Marián Kočner
proti

Agentuře Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva

„Kasační opravný prostředek – Nařízení (EU) 2016/794 – Agentura Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) – Ochrana osobních údajů – Články 49 a 50 – Odpovědnost Europolu za nesprávné zpracování údajů – Bod 57 odůvodnění – Povaha odpovědnosti – Trestní řízení zahájené proti navrhovateli na Slovensku – Odborné posouzení provedené Europolem pro účely vyšetřování – Extrakce údajů z mobilních telefonů a z periferního zařízení USB náležejícího navrhovateli – Údajné neoprávněné zveřejnění uvedených údajů Europolem – Nemajetková újma – Žaloba na náhradu škody – Příčinná souvislost“

I. Úvod

1. Svým kasačním opravným prostředkem se Marián Kočner (dále jen „navrhovatel“) domáhá zrušení rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 29. září 2021, Kočner v. Europol (T-528/20, nezveřejněný, dále jen „napadený rozsudek“, EU:T:2021:631), kterým Tribunál zamítl jeho žalobu na náhradu nemajetkové újmy, která mu údajně vznikla v důsledku porušení jeho práva na respektování jeho soukromého a rodinného života, jež vyplývá v podstatě z postupů zpracování údajů Agenturou Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) v rámci trestního vyšetřování, které proti němu zahájily slovenské orgány v návaznosti na vraždu novináře a jeho snoubenky.

2. Projednávaný kasační opravný prostředek dává Soudnímu dvoru poprvé příležitost, aby se vyslovil zejména k povaze mimosmluvní odpovědnosti Europolu podle článků 49 a 50 nařízení (EU) 2016/794 [2], vykládaných ve světle bodu 57 odůvodnění tohoto nařízení, a konkrétně k existenci zvláštního systému společné a nerozdílné odpovědnosti Europolu a členského státu, ve kterém vznikla újma v důsledku nesprávného zpracování údajů Europolem nebo tímto členským státem.

[1] – Původní jazyk: francouzština.

[2] – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 11. května 2016 o Agentuře Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a o zrušení a nahrazení rozhodnutí Rady 2009/371/SVV, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV (Úř. věst. 2016, L 135, s. 53, dále jen „nařízení o Europolu“).

II. Právní rámec

3. Body 56, 57 a 65 odůvodnění nařízení o Europolu uvádějí:

„(56) Na Europol by se měla vztahovat obecná pravidla smluvní a mimosmluvní odpovědnosti platná pro orgány, agentury a instituce Unie, s výjimkou pravidel týkajících se odpovědnosti za protiprávní zpracování údajů.

(57) Dotčená fyzická osoba by někdy mohla obtížně rozlišit, zda škoda, již utrpěla v důsledku protiprávního zpracování údajů, byla způsobena činností Europolu nebo členského státu. Europol a členský stát, ve kterém došlo k události, ze které škoda vznikla, by proto měly nést společnou a nerozdílnou odpovědnost.

[…]

(65) Europol zpracovává údaje vyžadující zvláštní ochranu, protože obsahují citlivé neutajované a utajované informace EU. Měl by proto vypracovat pravidla týkající se důvěrnosti a zpracovávání těchto informací. Pravidla týkající se ochrany utajovaných informací EU by měla být v souladu s rozhodnutím Rady 2013/488/EU[3].“

4. Na základě čl. 17 odst. 1 tohoto nařízení zpracovává Europol pouze ty informace, které mu poskytly zejména členské státy podle svého vnitrostátního práva a článku 7 uvedeného nařízení. Na základě odstavce 2 tohoto článku 17 může Europol přímo získávat a zpracovávat informace včetně osobních údajů z veřejně přístupných zdrojů, včetně internetu a veřejně přístupných údajů.

5. Článek 32 téhož nařízení, nadepsaný „Bezpečnost zpracování“, v odstavci 1 stanoví:

„Europol provede vhodná technická a organizační opatření na ochranu osobních údajů proti náhodnému nebo nedovolenému zničení, náhodné ztrátě nebo neoprávněnému zveřejnění, úpravám a přístupu nebo jakýmkoli jiným nedovoleným formám zpracování.“

6. Článek 49 nařízení o Europolu, nadepsaný „Obecná ustanovení o odpovědnosti a právu na náhradu škody“, v odstavci 3 stanoví:

„Aniž je dotčen článek 49[4], v případě mimosmluvní odpovědnosti nahradí Europol v souladu s obecnými zásadami, které jsou společné právním řádům členských států, škodu způsobenou jeho útvary nebo jeho zaměstnanci při plnění jejich úkolů.“

7. Článek 50 tohoto nařízení, nadepsaný „Odpovědnost za nesprávné zpracování osobních údajů a právo na náhradu škody“, stanoví:

„1. Každá fyzická osoba, která utrpěla škodu v důsledku protiprávního postupu zpracování údajů, má právo na náhradu škody buď od Europolu podle článku 340 [SFEU], nebo od členského státu, ve kterém došlo k události, ze které škoda vznikla, podle práva tohoto státu. Žalobu na Europol

3 – Rozhodnutí Rady ze dne 23. září 2013 o bezpečnostních pravidlech na ochranu utajovaných informací Evropské unie (Úř. věst. 2013, L 274, s. 1).

4 – Poznamenávám, že odkaz na tento článek je pravděpodobně nesprávný a měl by být chápán jako odkaz na článek 50 nařízení o Europolu, jak plyne z původního návrhu Evropské komise [COM(2013) 173 final ze dne 27. března 2013], v němž článek 51 (který odpovídá článku 49 v nařízení o Europolu) odkazoval na článek 52 (který odpovídá článku 50 tohoto nařízení).

podá tato osoba u Soudního dvora Evropské unie a žalobu na členský stát u příslušného vnitrostátního soudu tohoto členského státu.

2. Spor mezi Europolem a členským státem o konečnou odpovědnost za náhradu škody vyplacenou fyzické osobě podle odstavce 1 se předloží správní radě, která rozhodne dvoutřetinovou většinou svých členů, aniž je dotčeno právo napadnout toto rozhodnutí podle článku 263 [SFEU].“

III. Skutečnosti předcházející sporu

8. V rámci vyšetřování vedeného slovenskými orgány činnými v trestním řízení v návaznosti na vraždu novináře a jeho snoubenky, ke které došlo na Slovensku dne 21. února 2018, převzal dne 10. října 2018 Europol na žádost Národní kriminální agentury (Národná kriminálna agentúra, Slovensko, dále jen „NAKA“) dva mobilní telefony, které náležely navrhovateli, a dne 17. října 2018 paměťové zařízení USB.

9. Pokud jde o tyto mobilní telefony, dne 21. června 2019 zaslal Europol NAKA konečné forenzní zprávy o operacích, které na nich byly provedeny. Tomuto zaslání podle Europolu předcházelo předně předání pevného disku, obsahujícího zašifrované údaje extrahované z uvedených telefonů, NAKA, což potvrzuje protokol ze dne 23. října 2018 (dále jen „protokol ze dne 23. října 2018“), a následně předání dotčených telefonů NAKA, což dokládá formulář o doručení/převzetí důkazů ze dne 13. února 2019 [5].

10. Články v tisku a zveřejnění na internetových stránkách v průběhu měsíce května 2019 zpřístupnily veřejnosti informace o navrhovateli pocházející z těchto mobilních telefonů, a to včetně přepisů jeho intimní komunikace.

11. Pokud jde o paměťové zařízení USB, Europol ve své zprávě ze dne 13. ledna 2019, předané NAKA dne 14. února 2019, uvedl, že navrhovatel je ode dne 20. června 2018 ve vazbě pro podezření z finančního trestného činu a jeho jméno mimo jiné přímo souvisí s „takzvanými mafiánskými seznamy“ a s „Panama Papers“ [6].

12. Dopisem ze dne 4. května 2020 uplatnil navrhovatel u Europolu na základě čl. 50 odst. 1 nařízení o Europolu náhradu újmy ve výši 100 000 eur, a to jako náhradu za nemajetkovou újmu, která mu údajně vznikla jednak v důsledku zveřejnění osobních údajů v tisku a na internetu, a to zvláště zveřejnění přepisů jeho komunikace intimní a sexuální povahy, a jednak v důsledku zahrnutí jeho jména na „mafiánské seznamy“, což rezonovalo v tisku v návaznosti na úniky ze spisu vztahujícího se k vnitrostátnímu trestnímu řízení ohledně vraždy zmíněné v bodě 8 tohoto stanoviska.

13. V návaznosti na vyšetřování vedené slovenskými orgány činnými v trestním řízení uvedené v bodě 8 tohoto stanoviska byl navrhovatel, stíhaný za spoluúčast na vraždě jako objednatel, v prvním stupni zproštěn rozsudkem, který byl zrušen Nejvyšším soudem Slovenské republiky (Najvyšší súd Slovenskej republiky), jenž věc vrátil soudu prvního stupně.

[5] – Mimoto dne 1. dubna 2019 použily slovenské orgány informace obsažené v dotčených mobilních telefonech v rámci trestního řízení proti navrhovateli a – jak plyne z protokolu útvarů slovenské policie ze dne 18. června 2019 – tyto útvary přikročily k analýze údajů obsažených v těchto mobilních telefonech.

[6] – Napadený rozsudek, bod 10.

IV. Řízení před Tribunálem a napadený rozsudek

14. Podáním došlým kanceláři Tribunálu dne 18. srpna 2020 podal navrhovatel žalobu opírající se o články 268 a 340 SFEU, jakož i o čl. 50 odst. 1 nařízení o Europolu a směřující k dosažení náhrady za nemajetkovou újmu, která mu údajně vznikla z důvodu jednání Europolu. Požádal o náhradu ve výši 50 000 eur za nemajetkovou újmu, která mu měla vzniknout v důsledku zveřejnění osobních údajů (první žalobní návrh), a o náhradu ve stejné výši za nemajetkovou újmu, která mu měla vzniknout v důsledku zahrnutí na „mafiánské seznamy“ (druhý žalobní návrh).

15. Tribunál tuto žalobu zamítl. Pokud jde o první žalobní návrh, dospěl k závěru, že navrhovatel nepředložil důkaz o příčinné souvislosti mezi tvrzenou škodou a jednáním Europolu [7], a že stran druhého návrhu navrhovatel nepodal žádný důkaz, který by byl s to prokázat, že orgánem EU, a to zejména Europolem, byly vypracovány a vedeny „mafiánské seznamy“ [8]. Pokud jde o oba žalobní návrhy, upřesnil i to, že tyto závěry nejsou zpochybněny bodem 57 odůvodnění nařízení o Europolu ani článkem 49 nebo článkem 50 tohoto nařízení [9].

V. Řízení před Soudním dvorem a návrhová žádání účastníků řízení

16. Dne 8. prosince 2021 podal navrhovatel proti napadenému rozsudku kasační opravný prostředek. Navrhuje, aby Soudní dvůr napadený rozsudek zrušil a věc vrátil Tribunálu a dále rozhodl o nákladech řízení.

17. Europol podporovaný Slovenskou republikou jakožto vedlejší účastnicí navrhuje, aby Soudní dvůr kasační opravný prostředek zamítl a navrhovateli uložil náhradu nákladů řízení.

VI. Analýza

A. Ke kasačnímu opravnému prostředku

18. Na podporu svého kasačního opravného prostředku se navrhovatel dovolává šesti důvodů, přičemž první až čtvrtý důvod se týká nemajetkové újmy utrpěné v důsledku zveřejnění osobních údajů (první návrh v řízení v prvním stupni) a pátý a šestý důvod se týká nemajetkové újmy utrpěné v důsledku zahrnutí jeho jména na „mafiánské seznamy“ (druhý návrh v řízení v prvním stupni) [10].

19. Europol napřed namítá nepřípustnost prvního a pátého důvodu, což je otázka, kterou je třeba přezkoumat nejprve.

[7] – Napadený rozsudek, bod 91. Tribunál konstatoval, že zaprvé Europol nebyl jedinou entitou, která měla v držení údaje obsažené v dotčených mobilních telefonech, jelikož těmito údaji disponovaly i slovenské orgány (napadený rozsudek, body 68 a 84), zadruhé Europol nikdy neměl k dispozici spornou komunikaci v dešifrované a srozumitelné formě (napadený rozsudek, bod 86) a zatřetí z článku v tisku plyne, že unikly informace z vnitrostátního vyšetřovacího spisu (napadený rozsudek, bod 90).

[8] – Napadený rozsudek, bod 102.

[9] – Napadený rozsudek, body 92 až 95 a 105.

[10] – První a pátý důvod se konkrétně týkají případné existence *společné a nerozdílné odpovědnosti* Europolu a dotčeného členského státu, pokud jde o újmu utrpěnou protiprávním zpracováním údajů, v souladu s bodem 57 odůvodnění nařízení o Europolu, zatímco druhý až čtvrtý a šestý důvod se týkají převážně posouzení *příčinné souvislosti* mezi újmou údajně utrpěnou navrhovatelem a jednáními Europolu.

1. K přípustnosti prvního a pátého důvodu vycházejících z pochybení týkajících se povahy odpovědnosti Europolu

20. Europol v podstatě tvrdí, že první a pátý důvod, které vycházejí z toho, že se měl Tribunál dopustit nesprávného právního posouzení, když vyloučil společnou a nerozdílnou odpovědnost Europolu a dotčeného členského státu za újmu vzniklou protiprávním zpracováním údajů v důsledku jednání Europolu nebo tohoto členského státu, byly poprvé uplatněny ve fázi repliky v prvním stupni. Jde tedy o nové důvody uplatněné v průběhu řízení, a proto nepřípustné [11].

21. Navrhovatel namítá, že tyto argumenty ve své žalobě v prvním stupni uplatnil, když zmínil bod 57 odůvodnění nařízení o Europolu, jakož i čl. 50 odst. 1 a 2 tohoto nařízení.

22. V tomto ohledu uvádím, že navrhovatel ve své žalobě poukázal na odpovědnost Europolu v souladu s čl. 49 odst. 3 a článkem 50 nařízení o Europolu, jakož i prostřednictvím odkazu na bod 57 odůvodnění tohoto nařízení, který citoval v plném rozsahu. Ve své replice navrhovatel následně tento argument podepřel tak, že upřesnil, že i kdyby se neprokázalo, že Europol byl za sporné jednání odpovědný, je za způsobenou újmu společně a nerozdílně odpovědný společně s dotčeným členským státem.

23. Za těchto podmínek mám za to, že navrhovatel důvod vztahující se ke společné a nerozdílné odpovědnosti Europolu ve své žalobě v prvním stupni v podstatě uplatnil, a první a pátý důvod kasačního opravného prostředku jsou tedy přípustné.

2. K důvodům týkajícím se nemajetkové újmy vzniklé v důsledku zveřejnění osobních údajů (první návrh v řízení v prvním stupni)

a) K prvnímu důvodu, vycházejícímu z nesprávného právního posouzení při kvalifikaci odpovědnosti Europolu za nesprávné zpracování údajů

24. Svým prvním důvodem navrhovatel Tribunálu v podstatě vytýká, že vyloučil společnou a nerozdílnou odpovědnost Europolu a dotčeného členského státu za újmu vzniklou z protiprávního zpracování údajů, a to v rozporu se závaznou povahou bodu 57 odůvodnění nařízení o Europolu.

25. I když navrhovatel uznává, že znění čl. 50 odst. 1 a 2 nařízení o Europolu neobsahuje výslovné ustanovení zakotvující společnou a nerozdílnou odpovědnost Europolu a dotčeného členského státu, má za to, že taková odpovědnost z tohoto ustanovení, vykládaného ve světle bodu 57 odůvodnění tohoto nařízení, nicméně plyne.

26. Podle něj nelze zaprvé čl. 50 odst. 2 uvedeného nařízení, pokud upravuje řešení sporů mezi Europolem a dotčeným členským státem prostřednictvím správní rady Europolu, vykládat jinak, ledaže by toto ustanovení bylo zbaveno jakéhokoli smyslu.

[11] – Nepřípustnost těchto důvodů nebyla uplatněna Europolem v jeho duplice v prvním stupni ani nebyla přezkoumána Tribunálem z úřední povinnosti v napadeném rozsudku. Absence rozpravy o této otázce v prvním stupni však nebrání Soudnímu dvoru, aby případně uvedl, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení tím, že tuto případnou nepřípustnost neuplatnil jakožto nepominutelnou podmínku řízení.

27. Existence společné a nerozdílné odpovědnosti Europolu v projednávaném případě vychází zadruhé i z cíle dotčené právní úpravy, který plyne zejména z bodu 57 odůvodnění nařízení o Europolu a spočívá ve zvýšené ochraně poškozeného [12].

28. Obecné zásady unijního práva každopádně zatřetí umožňují s ohledem na článek 340 SFEU vyvodit společnou a nerozdílnou odpovědnost i při neexistenci výslovné právní úpravy.

29. Europol, podporovaný Slovenskou republikou, úvodem zdůrazňuje, že společná a nerozdílná odpovědnost Unie a dotčeného členského státu, pokud tyto dva subjekty jednají společně, není v zásadě v rámci čl. 340 druhého pododstavce SFEU uznávána, nýbrž vyžaduje výslovné zmínění v tomto smyslu ze strany unijního normotvůrce.

30. V prvé řadě se podle něj článek 50 nařízení o Europolu na zpracování údajů dotčené v projednávaném případě nepoužije, neboť se použije výlučně na zpracování údajů prováděné v rámci operací a úkolů Europolu.

31. Ve druhé řadě se toto ustanovení použije pouze na újmu způsobenou společně Unií a členským státem a nelze je použít při neexistenci protiprávního jednání ze strany Europolu, aniž je prokázána příčinná souvislost.

32. Ve třetí řadě, i když bod 57 odůvodnění tohoto nařízení odkazuje na společnou a nerozdílnou odpovědnost, není předně závazný a v projednávaném případě se nepoužije. Dále pojem „společná a nerozdílná odpovědnost“ předpokládá, že za tutéž újmu je odpovědná více než jedna entita, a nikoli že jediná entita, jejíž odpovědnost není stanovena, musí zaplatit náhradu. Konečně navrhovatel ani nepodal žalobu na náhradu škody proti dotčenému členskému státu [13].

33. Připomínám, že v napadeném rozsudku Tribunál rozhodl, že čl. 49 odst. 3 a čl. 50 odst. 1 nařízení o Europolu pouze upřesňují, že Europol musí nahradit škodu způsobenou jeho útvary nebo jeho zaměstnanci při plnění jejich úkolů v souladu s podmínkami stanovenými v článku 340 SFEU, a že podmínka vztahující se k příčinné souvislosti není splněna [14]. V tomto ohledu, i když bod 57 odůvodnění tohoto nařízení stanoví mechanismus společné a nerozdílné odpovědnosti, nemá tento mechanismus v ustanoveních uvedeného nařízení ani vyjádření, ani základ [15].

34. Pokud jde o mimosmluvní odpovědnost Unie, je třeba připomenout, že podle čl. 340 druhého pododstavce SFEU platí, že „[v] případě mimosmluvní odpovědnosti nahradí Unie v souladu s obecnými zásadami společnými právním řádům členských států škody způsobené jejími orgány

[12] – Podle navrhovatele ostatně zásada, podle které každý normotvůrce jedná racionálně, brání tomu, aby byl tomuto ustanovení přiznán jiný smysl, než je smysl, který plyne z bodu 57 odůvodnění. Tento závěr je potvrzen i tím, že za působnosti právní úpravy předcházející nařízení o Europolu byl dotčený členský stát odpovědný i v situacích, kdy odpovědnost nesl i Europol [podle čl. 52 odst. 1 rozhodnutí Rady 2009/371/SVV ze dne 6. dubna 2009 o zřízení Evropského policejního úřadu (Europol) (Úř. věst. 2009, L 121, s. 37)]. Bylo by nekonzistentní předpokládat, že unijní normotvůrce od tohoto systému zjednodušené odpovědnosti upustil ve prospěch systému, který je méně příznivý pro poškozeného, jenž by napříště, než by mohl podat žalobu k soudu, musel napřed zjistit entitu odpovědnou za škodu, což by bylo v rozporu s cílem, který tato právní úprava sleduje.

[13] – Skutečnost uvedená navrhovatelem, že unijní normotvůrce nahradil předchozí systém odpovědnosti, podle něhož byl odpovědný pouze dotčený členský stát, i v situacích, kdy odpovědnost nesl i Europol, kromě toho nepodporuje tvrzení navrhovatele, podle které by současný systém nemohl být pro poškozeného nepříznivější (viz poznámka pod čarou 11 tohoto stanoviska). Tato legislativní změna je prostě odůvodněna tím, že po změnách zavedených Lisabonskou smlouvou se na Europol konečně vztahuje pravomoc Soudního dvora.

[14] – Napadený rozsudek, bod 93.

[15] – Napadený rozsudek, bod 94.

nebo jejími zaměstnanci při výkonu jejich funkce“ [16]. Podle ustálené judikatury Soudního dvora předpokládá mimosmluvní odpovědnost Unie podle tohoto ustanovení splnění souboru podmínek, kterými jsou protiprávnost jednání vytýkaného orgánům, skutečná existence škody a existence příčinné souvislosti mezi jednáním a uplatňovanou škodou [17]. Kumulativní povaha těchto podmínek znamená, že není-li jedna z nich splněna, nemůže mimosmluvní odpovědnost Unie vzniknout [18].

35. Pokud jde konkrétně o případnou společnou a nerozdílnou odpovědnost Europolu na základě článku 50 nařízení o Europolu, poznamenávám, že společná a nerozdílná mimosmluvní odpovědnost v zásadě znamená, že je-li událost, ze které vznikla újma, přičitatelná vícero osobám, jsou tyto osoby povinny újmu společně a nerozdílně nahradit [19].

36. Rovněž podle ustálené judikatury Soudního dvora vyžaduje výklad ustanovení unijního práva to, aby bylo zohledněno nejen znění takového ustanovení, ale i kontext, do něhož spadá, jakož i cíle a účel, které sleduje akt, jehož je součástí. Mimoto historie vzniku ustanovení unijního práva může rovněž poskytnout informace relevantní pro jeho výklad [20].

37. Pokud jde v prvé řadě o *znění* čl. 50 odst. 1 nařízení o Europolu, toto ustanovení v podstatě stanoví, že každá fyzická osoba, která utrpěla škodu v důsledku protiprávního zpracování údajů, má právo na náhradu utrpěné škody, a to buď od Europolu podle článku 340 SFEU (u unijního soudu), nebo od členského státu, ve kterém došlo k události, ze které škoda vznikla, podle práva tohoto státu (u příslušného vnitrostátního soudu).

38. Jeví se mi, že toto ustanovení nevede jen na základě svého znění k jednoznačnému výkladu, pokud jde o povahu dotčené odpovědnosti.

39. Použití výrazu „buď […], nebo“ není totiž v tomto ohledu průkazné [21]. Tento výraz by mohl stejně dobře naznačovat i to, že odpovědnost Europolu je alternativní k odpovědnosti dotčeného členského státu nebo že poškozený se může o celou újmu bez rozdílu obrátit na dotčený orgán nebo na dotčený členský stát.

[16] – Článek 41 odst. 3 Listiny základních práv Evropské unie takřka totožně stanoví, že „[k]aždý má právo na to, aby mu Unie v souladu s obecnými zásadami společnými právním řádům členských států nahradila škodu způsobenou jejími orgány nebo jejími zaměstnanci při výkonu jejich funkce“.

[17] – Viz rozsudek ze dne 10. září 2019, HTTS v. Rada (C-123/18 P, EU:C:2019:694, bod 32 a citovaná judikatura).

[18] – Rozsudek ze dne 9. září 1999, Lucaccioni v. Komise (C-257/98 P, EU:C:1999:402, bod 63), jakož i usnesení ze dne 12. března 2020, EMB Consulting a další v. ECB (C-571/19 P, nezveřejněné, EU:C:2020:208, bod 29).

[19] – Viz zejména článek 9:101 zásad evropského práva občanskoprávní odpovědnosti European Group on Tort Law (EGTL) (Evropská skupina pro právo občanskoprávních deliktů) (pokus o kodifikaci zásad evropského práva občanskoprávní odpovědnosti na základě srovnávacího zkoumání vnitrostátních systémů, k dispozici na následující adrese: http://www.egtl.org/PETLFrench.html. Pokud jde o definici společné a nerozdílné odpovědnosti zvolenou Soudním dvorem (ve smluvní oblasti), viz rozsudek ze dne 18. května 2017, Latvijas Dzelzceļš (C-154/16, EU:C:2017:392, bod 85), ve kterém Soudní dvůr zdůraznil, že ze samotné podstaty společné a nerozdílné odpovědnosti vyplývá, že každý dlužník je odpovědný za celkovou částku dluhu a věřitel má v zásadě možnost požadovat zaplacení tohoto dluhu od jednoho nebo více dlužníků dle jeho volby.

[20] – Rozsudek ze dne 16. března 2023, Towercast (C-449/21, EU:C:2023:207, bod 31 a citovaná judikatura).

[21] – Stejně tomu je i v jiných jazykových zněních uvedeného ustanovení. Mimo znění ve francouzském jazyce, tedy původním jazyce tohoto stanoviska („soit d'Europol […], soit de l'État membre“), viz totiž zejména znění v jazyce řeckém („είτε εκ μέρους της Ευρωπόλ […], είτε εκ μέρους του κράτους μέλους“), anglickém („either from Europol […] or from the Member State“) a italském („da Europol […] o dallo Stato membro“).

40. O nic průkaznější není ani to, že toto ustanovení odkazuje na článek 340 SFEU, a s ohledem na odkaz na „obecné zásady společné právním řádům členských států“ v posledně jmenovaném ustanovení s sebou nese potřebu srovnávacího výkladu, který provedu níže v kontextu teleologického výkladu předmětného ustanovení [22].

41. Pokud jde ve druhé řadě o *kontext*, do kterého čl. 50 odst. 1 nařízení o Europolu spadá, zaprvé poznamenávám, že bod 56 odůvodnění nařízení o Europolu uvádí, že na Europol by se měla vztahovat obecná pravidla o smluvní a mimosmluvní odpovědnosti platná pro orgány, agentury a instituce Unie, „s výjimkou pravidel týkajících se odpovědnosti za protiprávní zpracování údajů“. Pokud jde o toto protiprávní zpracování údajů, nemůže bod 57 odůvodnění tohoto nařízení vyznít jasněji, když uvádí, že „Europol a členský stát, ve kterém došlo k události, ze které škoda vznikla, by […] měly nést společnou a nerozdílnou odpovědnost“, a to z důvodu, že „[d]otčená fyzická osoba by někdy mohla obtížně rozlišit, zda škoda, již utrpěla v důsledku protiprávního zpracování údajů, byla způsobena činností Europolu nebo členského státu“.

42. Je sice pravda, jak připomíná Europol, že preambule unijního aktu nemá závaznou právní hodnotu a nemůže být uplatňována jako důvod pro odchýlení se od vlastních ustanovení dotčeného aktu ani pro výklad těchto ustanovení ve smyslu zjevně odporujícím jejich znění [23]. Nad rámec těchto mezí jsou nicméně body odůvodnění důležitým interpretačním prvkem, který může objasnit vůli autora tohoto aktu [24].

43. Vzhledem k tomu, že úmysl unijního normotvůrce zvýhodnit poškozeného zavedením společné a nerozdílné odpovědnosti Europolu a dotčeného členského státu, jednoznačně vyjádřený v bodě 57 odůvodnění nařízení o Europolu, není v rozporu se zněním článku 50 tohoto nařízení, vyvozuji z toho proto závěr, že tento článek může (a musí) být vykládán ve světle tohoto bodu odůvodnění.

44. Tento závěr je potvrzen čl. 50 odst. 2 nařízení o Europolu, podle kterého se spor mezi Europolem a členskými státy o konečnou odpovědnost za náhradu škody vyplacenou fyzické osobě podle čl. 50 odst. 1 tohoto nařízení předloží správní radě Europolu.

45. Pokud jde zadruhé o argument Europolu, podle kterého činnosti Europolu spočívající v převzetí a dešifrování provedeném Europolem na mobilních telefonech navrhovatele v podstatě nespadají do působnosti pojmu „zpracování osobních údajů“ ve smyslu článku 50 nařízení o Europolu, není mi jasné, a Europol to nevysvětluje, proč by činnosti při dešifrování uskutečněné Europolem v projednávaném případě nespadaly do rámce definice uvedené v čl. 88

[22] – S tím, že obě metody spolu úzce souvisí (v nauce viz Lenaerts, K. a Gutiérrez-Fons, J. A., Les méthodes d'interprétation de la Cour de justice de l'Union européenne, Bruylant, Brusel, 2020, s. 104).

[23] – Viz zejména rozsudek ze dne 19. června 2014, Karen Millen Fashions (C-345/13, EU:C:2014:2013, bod 31 a citovaná judikatura).

[24] – Viz rozsudek ze dne 19. května 2022, Spasializirana prokuratura (Řízení proti uprchlému obžalovanému) (C-569/20, EU:C:2022:401, bod 32 a citovaná judikatura). Pro informaci viz též *Společná praktická příručka Evropského parlamentu, Rady a Komise pro osoby podílející se na redakci právních předpisů Evropské unie*, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2015. Podle nadpisu bodu 10 tohoto dokumentu zejména „účelem odůvodnění je stručně odůvodnit základní ustanovení normativní části“.

odst. 2 písm. a) SFEU, podle něhož mohou úkoly Europolu zahrnovat „shromažďování, uchovávání, zpracovávání, analýzu a výměnu informací předávaných zejména orgány členských států nebo třetích zemí či subjektů“ [25].

46. Ve třetí řadě se mi jeví jako zřejmé, že v rámci *cílů* nařízení o Europolu má toto nařízení, jak plyne z bodu 57 jeho odůvodnění, prostřednictvím společné a nerozdílné odpovědnosti Europolu a dotčeného členského státu usnadnit podání žaloby na náhradu škody osobou, která je poškozena nesprávným zpracováním údajů. Tento postoj je potvrzen historií vzniku dotčeného ustanovení, jakož i jeho srovnávacím výkladem ve světle obecných zásad společných právním řádům členských států.

47. Pokud jde v tomto ohledu zaprvé o historii vzniku článku 50 nařízení o Europolu, poznamenávám, že znění tohoto článku a bodu 57 odůvodnění jako takové vyplývají z původního návrhu Komise [26], což posiluje výklad, podle kterého uvedený článek naplňuje vůli unijního normotvůrce zavést určitou formu společné a nerozdílné odpovědnosti Europolu a dotčeného členského státu [27], jak je vyjádřena v tomto bodě odůvodnění.

48. Mimoto na rozdíl od argumentu, který podporuje Europol, nelze použití tohoto ustanovení omezit na situaci újmy způsobené společně Unií a členským státem, poněvadž v takové situaci je podle mého názoru na příslušném soudu, aby určil odpovědnost entit nebo osob, které újmu způsobily [28].

49. Pokud jde zadruhé o srovnávací výklad čl. 50 odst. 1 nařízení o Europolu, připomínám, že v souladu s tímto ustanovením se poškozený může domáhat odpovědnosti Europolu „podle článku 340 SFEU“, který ve svém druhém pododstavci odkazuje na obecné zásady společné právním řádům členských států [29].

[25] – Kromě toho by zpracování osobních údajů provedené Europolem v projednávaném případě mohlo spadat i do definic „osobních údajů“, „operativních osobních údajů“ a „zpracování“ zakotvených v čl. 3 bodech 1, 2 a 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1725 ze dne 23. října 2018 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení nařízení (ES) č. 45/2001 a rozhodnutí č. 1247/2002/ES (Úř. věst. 2018, L 295, s. 39). Podle čl. 2 odst. 3 nařízení 2018/1725 sice platí, že toto nařízení se nevztahuje zejména na zpracovávání operativních osobních údajů Europolem, dokud nebude nařízení o Europolu upraveno v souladu s článkem 98 prvně uvedeného nařízení, jeví se mi však, že při neexistenci definic *ad hoc* v tomto druhém nařízení mohou být dotčené definice v projednávaném případě použity jako výkladové parametry. Mimoto definice „osobních údajů“ a „zpracování“ odpovídají definicím obsaženým v čl. 4 bodech 1 a 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Úř. věst. 2016, L 119, s. 1, a oprava Úř. věst. 2018, L 127, s. 2), které se však v souladu s čl. 2 odst. 2 písm. d) nevztahuje zejména na zpracování osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů.

[26] – Bod 57 odůvodnění nařízení o Europolu odpovídá v podstatě bodu 47 odůvodnění původního návrhu Komise [COM(2013) 173 final ze dne 27. března 2013] a článek 50 nařízení o Europolu odpovídá v podstatě článku 52 uvedeného původního návrhu Komise.

[27] – Naproti tomu nesdílím argument navrhovatele, který se inspiruje i legislativní historií vzniku nařízení o Europolu, podle něhož se toto nařízení nemůže spokojit s tím, že zajistí, aby poškozenému byla poskytnuta slabší ochrana, než která byla zaručena předchozí právní úpravou (viz poznámka pod čarou 11 tohoto stanoviska). Jako přesvědčivější shledávám totiž postoj Europolu, podle kterého byla existence výlučné odpovědnosti dotčeného členského státu za veškerou újmu plynoucí z ukládání nebo zpracování údajů, a to i pokud jde o činnost Europolu, v předchozí právní právě odůvodněna tím, že v éře této právní úpravy (tj. před vstupem Lisabonské smlouvy v platnost) se na činnost Europolu nevztahovala pravomoc unijních soudů.

[28] – S tím, že – jak připomíná Europol – podle judikatury platí, že unijní soud musí před tím, než rozhodne, vyčkat, dokud jako první nerozhodne vnitrostátní soud (viz rozsudek ze dne 14. července 1967, Kampffmeyer a další v. Komise, 5/66, 7/66, 13/66 až 16/66 a 18/66 až 24/66, nezveřejněný, EU:C:1967:31, bod 344). Tento bod podrobněji vysvětlím v poznámce pod čarou 33 tohoto stanoviska.

[29] – Velmi podobně článek 49 nařízení o Europolu stanoví, že Europol nahradí škodu způsobenou jeho útvary nebo jeho zaměstnanci při plnění jejich úkolů „v souladu s obecnými zásadami, které jsou společné právním řádům členských států“.

50. V tomto ohledu se mi jeví, že existuje určitá forma sbližování právních řádů členských států, pokud jde o existenci společné a nerozdílné odpovědnosti v situacích, v nichž je tatáž škoda přičitatelná několika osobám [30]. Zásady evropského práva občanskoprávní odpovědnosti se ostatně ubírají týmž směrem [31].

51. Mimoto poznamenávám, že mechanismus společné a nerozdílné odpovědnosti není unijnímu právu v oblasti zpracování údajů cizí, poněvadž zejména čl. 82 odst. 4 nařízení 2016/679 takovou odpovědnost zavádí, pokud se na témže zpracování podílí několik správců [32].

52. Tento závěr není zpochybněn zásadou vyplývající z judikatury, podle které se v situacích souběžné odpovědnosti Unie a členského státu musí jednotlivci, jimž údajně vznikla újma, se žalobou obrátit nejprve na vnitrostátní soudy [33]. Vztáhne-li se tato zásada na situace společné odpovědnosti, její použití na situace společné a nerozdílné odpovědnosti by ji totiž zbavilo jakéhokoli užitečného účinku.

53. Závěrem mám za to, že Tribunál se dopustil nesprávného právního posouzení, když vyloučil, že čl. 50 odst. 1 nařízení o Europolu, vykládaný ve světle bodu 57 odůvodnění tohoto nařízení, zavádí systém společné a nerozdílné odpovědnosti Europolu a dotčeného členského státu, pokud jde o újmu utrpěnou protiprávním zpracováním údajů v důsledku činnosti Europolu nebo tohoto členského státu.

54. Prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku tedy navrhuji vyhovět.

55. Napadený rozsudek je proto třeba zrušit potud, pokud jakoukoli příčinnou souvislost mezi újmou tvrzenou navrhovatelem a případným jednáním Europolu vyloučil pouze proto, že jak Europol, tak slovenské orgány měly po určitou dobu údaje obsažené v dotčených mobilních telefonech v držení.

[30] – Jako příklad uvádím § 840 Bürgerliches Gesetzzbuch (německý občanský zákoník), článek 926 Αστικού Κώδικα (řecký občanský zákoník) a článek 2055 codice civile (italský občanský zákoník). Tato možnost je podle všeho zohledněna i v systémech common law (viz Van Dam, C., „Causation“, *European Tort Law*, Oxford, 2013, s. 331). V tomto smyslu viz rovněž článek 1265 návrhu reformy občanskoprávní odpovědnosti ve francouzském právním řádu, ve kterém již podle všeho každopádně existuje povinnost společné a nerozdílné odpovědnosti označovaná *in solidum* a zavedená soudní cestou (v nauce viz Ligüerre, C. G., „Responsabilité solidaire a canalisation de la responsabilité“, *Revue des contrats*, č. 4, 2019, s. 252).

[31] – Taková zásada je stanovena zejména v článku 9:101 zásad evropského práva občanskoprávní odpovědnosti (viz European Group on Tort Law, Principles of European Tort Law. Text and Commentary, *SpringerWienNewYork*, 2005, s. 206).

[32] – Toto ustanovení stanoví, že je-li do téhož zpracování zapojen více než jeden správce nebo zpracovatel, nebo správce i zpracovatel, a nesou-li odpovědnost za jakoukoliv škodu způsobenou daným zpracováním, nese každý správce nebo zpracovatel odpovědnost za celou újmu, tak aby byla zajištěna účinná náhrada újmy subjektu údajů, přičemž osoba, která zaplatila plnou náhradu způsobené újmy, má podle čl. 82 odst. 5 tohoto nařízení právo žádat od ostatních správců nebo zpracovatelů zapojených do téhož zpracování vrácení části náhrady, která odpovídá jejich podílu na odpovědnosti za újmu. Použití tohoto ustanovení je v projednávaném případě vyloučeno na základě čl. 2 odst. 2 písm. d) uvedeného nařízení.

[33] – Konkrétně v judikatuře, která byla vydána v šedesátých letech, unijní soud rozhodl, že pokud je tatáž škoda předmětem dvou žalob na náhradu škody, jedné proti členskému státu u vnitrostátního soudu a druhé proti Unii u unijního soudu, může být před stanovením výše škody, za kterou bude shledána odpovědnou Unie, nezbytné vyčkat, až vnitrostátní soud rozhodne o případné odpovědnosti členského státu, a to s cílem zabránit tomu, aby byl navrhovatel z důvodu odlišného posouzení dvěma různými soudy nedostatečně nebo neoprávněně odškodněn (viz rozsudky ze dne 14. července 1967, Kampffmeyer a další v. Komise, 5/66, 7/66, 13/66 až 16/66 a 18/66 až 24/66, nezveřejněný, EU:C:1967:31; ze dne 30. listopadu 1967, Becher v. Komise, 30/66, EU:C:1967:44, jakož i ze dne 13. prosince 2006, É. R. a další v. Rada a Komise, T-138/03, EU:T:2006:390, bod 42). V nauce viz Lenaerts, K., a další, *EU Procedural Law*, Oxford University Press, 2014, s. 506 a 507.

56. Uvádím však, že k tomu, aby mohla být shledána společná a nerozdílná odpovědnost Europolu za tvrzenou újmu, je třeba ještě prokázat zejména existenci příčinné souvislosti mezi tvrzeným jednáním a touto újmou [34]. Existence společné a nerozdílné odpovědnosti totiž vyžaduje, aby jednotlivé události, ze kterých újma vznikla, byly s to domnělou újmu vyvolat, bez ohledu na porušení, které bylo bezprostřední a rozhodující příčinou dotčené události [35].

57. Je zajisté pravda, že existence této příčinné souvislosti se v projednávaném případě vine argumenty rozvinutými v rámci druhého až čtvrtého a šestého důvodu kasačního opravného prostředku jako červená nit.

58. Vzhledem k tomu, že v napadeném rozsudku se Tribunál v podstatě omezil na rozhodnutí o neexistenci „výlučné“ příčinné souvislosti mezi jednáním Europolu a tvrzenou újmou a tato analýza neumožňuje posoudit existenci příčinné souvislosti, jak je v situaci společné a nerozdílné odpovědnosti vyžadována, mám však za to, že v případě, že by Soudní dvůr přijal můj návrh prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku vyhovět, měl by být napadený rozsudek zrušen a věc by měla být vrácena Tribunálu, pokud jde o první návrh v řízení v prvním stupni, aby Tribunál rozhodl o otázce příčinné souvislosti v rámci společné a nerozdílné odpovědnosti, jakož i případně o ostatních podmínkách, jimž mimosmluvní odpovědnost Unie a jejích orgánů či institucí podléhá [36].

59. Pro případ, že by Soudní dvůr s řešením, které jsem navrhl, nesouhlasil, nicméně prozkoumám níže i ostatní důvody kasačního opravného prostředku [37].

b) Ke druhému důvodu, vycházejícímu z pochybení při výkladu vnitrostátního práva, jimž se řídí obsah vyšetřovacího spisu

60. V rámci druhého důvodu navrhovatel tvrdí, že v rozporu s vnitrostátními pravidly upřesňujícími obsah vyšetřovacího spisu [38] nebyl protokol ze dne 23. října 2018 součástí vyšetřovacího spisu, který se navrhovatele týkal, což tedy mělo vliv na jeho spolehlivost.

61. V napadeném rozsudku dospěl Tribunál na základě protokolu ze dne 23. října 2018 k závěru, že od tohoto data nebyl Europol jedinou entitou, která údaje obsažené v dotčených mobilních telefonech držela, poněvadž těmito údaji disponovaly i slovenské orgány [39].

[34] – I při neexistenci pojmu příčinná souvislost vlastního unijnímu právu (viz Van Dam, C., *European tort law*, Oxford, 2013, s. 321; Gutman, K., „The non-contractual liability of the European Union: principle, practice and promise“, *Research handbook on EU tort law*, 2017, s. 26 až 60, zejména s. 57) se mi jeví, že vnitrostátní právní řády členských států v případě společné a nerozdílné odpovědnosti tento prvek vyžadují (viz zejména Infantino, M., a Zervogianni, E., „Causation in European Tort Law“, *The American Journal of Comparative Law*, Cambridge, 2017, s. 652 a 653).

[35] – V tomto ohledu je nutno konstatovat, že čl. 340 druhý pododstavec SFEU ani zásady týkající se společné a nerozdílné odpovědnosti plynoucí z obecných zásad společných právním řádům členských států neumožňují založit odpovědnost unijního orgánu nebo instituce v případě neexistence příčinné souvislosti mezi jednáním tohoto orgánu a domnělou újmou.

[36] – Viz bod 34 tohoto stanoviska.

[37] – S poznámkou, že bude-li Soudní dvůr následovat můj návrh na to, aby se prvnímu důvodu vyhovělo, budou druhý, třetí a čtvrtý důvod irelevantní, přičemž Tribunál bude muset každopádně přehodnotit své posouzení, pokud jde o existenci příčinné souvislosti.

[38] – Pravidla obsažená ve vyhlášce slovenského ministerstva spravedlnosti č. 618/2005.

[39] – Viz napadený rozsudek, body 68 a 84. Tribunál posoudil důkazní hodnotu tohoto dokumentu na základě zásady volného posouzení důkazů a s přihlédnutím ke skutečnostem uvedeným v jeho judikatuře (a to v rozsudku ze dne 13. prosince 2018, Iran Insurance v. Rada, T-558/15, EU:T:2018:945, body 153 a 154 a citovaná judikatura) (viz napadený rozsudek, bod 80), přičemž konstatoval, že v dotčeném protokolu byly přesně uvedeny písemnosti a údaje předané zaměstnancem Europolu zaměstnanci NAKA, spis, se kterým jsou písemnosti a údaje spojeny, způsob jejich předání, postavení dotčených zaměstnanců, jakož i datum a čas předání (viz napadený rozsudek, body 79 až 81).

62. V odpovědi na zpochybnění pravosti tohoto protokolu ze strany navrhovatele Tribunál rozhodl, že případné nezahrnutí tohoto dokumentu do trestního spisu nemůže mít jako takové důsledky pro jeho pravost a že navrhovatel netvrdil, že povaha uvedeného protokolu byla pozměněna [40].

63. V tomto ohledu se mi jeví, že argument navrhovatele stran případného porušení vnitrostátních pravidel o obsahu spisu – který se navíc netýká pravosti dokumentů v něm obsažených – je irelevantní, jelikož nestačí k prokázání toho, že se Tribunál dopustil pochybení při posouzení platnosti protokolu ze dne 23. října 2018, a tím méně toho, že Tribunál tento důkaz zkreslil tím, že nezohlednil vnitrostátní právní úpravu, které se navrhovatel dovolával v prvním stupni. Je totiž třeba rozlišit jednak případný nesoulad tohoto protokolu s vnitrostátními pravidly o obsahu spisu, který by případně ovlivnil platnost uvedeného protokolu jakožto součásti tohoto spisu [41], a jednak existenci (a tedy pravost) téhož protokolu a jeho případnou průkazní hodnotou v rámci projednávané věci.

64. Stejně tak s ohledem na zjevně irelevantní povahu vnitrostátní právní úpravy, které se navrhovatel dovolává, aby zpochybnil důkazní hodnotu dotčeného protokolu, nemůže obstát argument vycházející z nedostatečného odůvodnění napadeného rozsudku v tomto ohledu, který navrhovatel ostatně vznesl.

65. Navrhuji tedy druhý důvod kasačního opravného prostředku zamítnout.

c) Ke třetímu důvodu, vycházejícímu z nesprávných skutkových zjištění při posouzení příčinné souvislosti, pokud jde o první návrh v řízení v prvním stupni

66. V rámci svého třetího důvodu navrhovatel v prvé řadě tvrdí, že protokol ze dne 23. října 2018 (jehož pravost je kromě toho zpochybňována) prokazuje pouze předání „předběžných výsledků“ ve formě získání a extrakce údajů, což neprokazuje, že byla předána i „komunikace“, která je předmětem tohoto řízení [42].

67. V tomto ohledu uvádím, že v bodě 68 napadeného rozsudku dospěl Tribunál k závěru, že ke dni výše uvedeného protokolu už Europol nebyl jedinou entitou, která držela sporné údaje, jež byly od tohoto data přístupné slovenským orgánům [43].

68. Jeví se mi, že pochybnosti vznesené navrhovatelem ohledně přesného obsahu údajů, které Europol předal slovenským orgánům, a jeho nesouhlas s výkladem výrazu „předběžné výsledky“ obsaženým v protokolu ze dne 23. října 2018 ze strany Tribunálu přitom nestačí k prokázání existence nesprávných skutkových zjištění nebo skutkových posouzení, která by měla za následek zkreslení důkazů ze strany Tribunálu.

[40] – Viz napadený rozsudek, zejména body 71 a 77. Tribunál kromě toho uvedl, že týž protokol se nachází na oficiálním hlavičkovém papíře NAKA, týká se identifikovaného spisu a byl datován a podepsán zaměstnancem NAKA, který je jmenovitě identifikován a který potvrdil převzetí dotčeného pevného disku od zaměstnance Europolu, který byl též identifikován jmenovitě (bod 76 napadeného rozsudku), což jsou okolnosti, které navrhovatel nezpochybňuje.

[41] – Uvádím kromě toho, že Slovenská republika ve spisu vedlejšího účastníka vyvrací argument navrhovatele, podle kterého měl být dotčený protokol součástí vyšetřovacího spisu podle vnitrostátní právní úpravy, s tím, že upřesňuje, že v souladu s posledně uvedenou právní úpravou nejsou některé procesní písemnosti zahrnuty v původním vyšetřovacím spise, nýbrž jsou uchovány v jiném vyhotovení tohoto spisu.

[42] – Navrhovatel dodává, že ani vrácení mobilních telefonů, zmíněné v bodě 67 napadeného rozsudku, není v tomto ohledu relevantní, neboť v úvahu musí být vzaty nikoli tyto mobilní telefony, nýbrž údaje, které obsahují. Kromě toho to, že slovenské státní zastupitelství ode dne 1. dubna 2019 spornou komunikací disponovalo, neznamená, že zveřejnění těchto údajů pochází od něj.

[43] – Což bylo potvrzeno tím, že, jak připomíná navrhovatel, slovenské orgány činné v trestním řízení sporné údaje dne 1. dubna 2019 použily.

69. Navrhovatel ve druhé řadě tvrdí, že Tribunál neprokázal, že Europol spornou komunikaci v dešifrované podobě nikdy k dispozici neměl [44], že i únik v zašifrované podobě mohl vést k domnělé újmě poté, co byla dešifrována neoprávněnou třetí osobou [45], a že v projednávaném případě bylo dešifrování zvláště snadné s ohledem na to, že Europol soubory s příslušnými hesly již extrahoval.

70. I když přitom nelze vyloučit, že sporné údaje mohly, jak tvrdí navrhovatel, uniknout i v zašifrované podobě, navrhovatel nepředložil žádný důkaz nebo indicii, která by naznačovala, že k takovému úniku došlo v době, kdy byly dotčené mobilní telefony v dispozici Europolu [46], a tím méně že posouzení Tribunálu, podle kterého u zrodu úniku sporné komunikace zašifrované údaje nebyly, je stiženo zkreslením důkazů [47].

71. Navrhovatel ve třetí řadě opakuje tvrzení, podle něhož byl protokol ze dne 23. října 2018 antedatován, jenž byl Tribunálem odmítnut jako nepodložený žádným neúplným důkazem [48], aniž předkládá další důkazy, z nichž by bylo možné vyvodit, že se Tribunál dopustil zkreslení skutkového stavu [49].

72. Navrhovatel ve čtvrté řadě dodává, že dotčené mobilní telefony byly předány za účelem získání a extrakce bez předchozího souhlasu soudu nebo nezávislé správní entity, což podle něho prokazuje existenci příčinné souvislosti.

73. V tomto ohledu jen stěží chápu, jak by případné porušení pravidel o získávání a extrakci dotčených údajů mohlo samo o sobě prokázat existenci souvislosti mezi tímto získáváním nebo extrakcí a únikem těchto údajů do veřejné sféry [50].

74. To, že dotčené údaje byly Europolem předány slovenským orgánům, totiž podle mého názoru stačí k tomu, aby byla „výlučná“ příčinná souvislost mezi únikem těchto údajů a jednáním Europolu přerušena, a to bez ohledu na to, že i Europol tyto údaje v zašifrované nebo dešifrované podobě držel, a na úroveň případného dešifrování [51].

75. Navrhuji proto třetí důvod kasačního opravného prostředku zamítnout.

[44] – V tomto ohledu navrhovatel zpochybňuje závěr Tribunálu, plynoucí ze svědecké výpovědi zaměstnance Europolu před slovenským trestním soudem (viz napadený rozsudek, bod 82), podle něhož se Europol omezil na „získávání a extrakci“ údajů z mobilních telefonů v zašifrované podobě, které slovenské orgány dešifrovaly (viz napadený rozsudek, bod 87). Podle navrhovatele zahrnovaly takové operace získání a extrakce ze strany Europolu stažení souborů a souvisejících hesel, což snadno umožnilo, aby kdokoli dotčené údaje dešifroval.

[45] – V tomto ohledu vznáší navrhovatel i důvod vycházející z nedostatečného odůvodnění, jelikož Tribunál nevysvětlil, proč údaje, které mohly uniknout v zašifrované podobě, nemohly být dešifrovány třetí osobou. Jeví se mi však, že v projednávaném případě Tribunál dostatečně právně vysvětlil, že má za to, že Europol nebyl odpovědný potud, pokud nedisponoval spornou komunikací v dešifrované podobě, přičemž otázka důvodnosti tohoto tvrzení je otázkou týkající se opodstatněnosti odůvodnění.

[46] – Argument navrhovatele tedy zůstává omezen na oblast spekulací. Kromě toho sám navrhovatel uznává, že je obtížné určit, zda odpovědnost za újmu nese Europol nebo dotčený členský stát, a z tohoto důvodu se dovolává společné a nerozdílné odpovědnosti obou těchto entit (viz první a pátý důvod kasačního opravného prostředku).

[47] – Je třeba upřesnit, že kdyby se prokázalo, že Europol nikdy neměl spornou komunikaci v dešifrované podobě k dispozici, představovalo by to silnou indicii ve prospěch neexistence „nevýlučné“ příčinné souvislosti mezi jednáním Europolu a tvrzenou újmou, což by mohlo vést k vyloučení existence této příčinné souvislosti i v rámci společné a nerozdílné odpovědnosti Europolu. Podle mého názoru však jde o skutkové posouzení, které by měl provést především Tribunál.

[48] – Napadený rozsudek, body 74 a 75.

[49] – Navrhovatel nevysvětluje, jak byla po protokolu ze dne 23. října 2018 provedena extrakce údajů z obou dotčených mobilních telefonů, ani ostatně netvrdí, že toto domnělé pozměnění uplatňoval před trestním soudem. Stejně tak to, že odpůrce předložil pouze fotografii protokolu ze dne 23. října 2018, nestačí k prokázání toho, že tento protokol byl antedatován, a *a fortiori* ani k prokázání, že Tribunál tím, že nedospěl k takovému závěru, tento důkaz zkreslil.

[50] – Viz rovněž bod 63 tohoto stanoviska.

[51] – Na základě sdílení dotčených údajů mezi Europolem a slovenskými orgány totiž nelze prokázat, že dotčené mobilní telefony a přepisy, které obsahovaly, měl k dispozici pouze Europol, jak bylo stanoveno Tribunálem v bodech 64 a 65 napadeného rozsudku.

d) Ke čtvrtému důvodu, vycházejícímu z nedostatečného odůvodnění a z nesprávných právních posouzení, pokud jde o dokazování, ze zkreslení důkazů a z porušení práva na obhajobu

76. V rámci první části svého čtvrtého důvodu navrhovatel Tribunálu vytýká, že své konstatování, podle kterého čl. 50 odst. 1 a 2 nařízení o Europolu nelze považovat za ustanovení zakládající společnou a nerozdílnou odpovědnost, neodůvodnil a porušil pravidla o důkazním břemenu.

77. Z analýzy provedené v bodech 24 až 53 tohoto stanoviska přitom plyne, že odůvodnění Tribunálu navrhovateli umožnilo pochopit důvody, pro které měl Tribunál za to, že článek 50 nařízení o Europolu nezakládá společnou a nerozdílnou odpovědnost, a zformulovat proti nim argumenty. Podle mého názoru uvedené odůvodnění umožňuje i Soudnímu dvoru, aby vykonal soudní přezkum.

78. V rámci druhé části svého čtvrtého důvodu navrhovatel v podstatě tvrdí, že Tribunál obrátil důkazní břemeno tím, že na něj v prvním stupni přenesl důkazní břemeno stran prokázání úniku informací z útvarů Europolu.

79. V napadeném rozsudku dospěl Tribunál k závěru, že navrhovatel nepodal důkaz o příčinné souvislosti mezi tvrzenou újmou a případným jednáním Europolu a že to stačí k tomu, aby byla vyloučena jakákoli odpovědnost Europolu ve smyslu článku 340 SFEU.

80. Podle mého názoru bylo přitom posouzení Tribunálu provedeno v zásadě správně ve světle ustálené judikatury, podle které je na účastníku řízení, který se dovolává mimosmluvní odpovědnosti Unie, aby předložil přesvědčivé důkazy o existenci dostatečně přímého vztahu příčiny a následku mezi jednáním dotčeného orgánu a tvrzenou škodou [52].

81. V rámci třetí části svého čtvrtého důvodu navrhovatel Tribunálu vytýká, že jako důkaz nezohlednil vnitrostátní vyšetřovací spis, který se ho týká, jakož i vyhlášku slovenského ministerstva spravedlnosti [53], která stanoví obsah tohoto spisu. Navrhovatel v podstatě opakuje argument uplatněný v rámci druhého důvodu, podle kterého měl být protokol ze dne 23. října 2018 v souladu s požadavky této vyhlášky obsažen ve spise týkajícím se trestního vyšetřování, které se ho týká.

82. V tomto ohledu stačí připomenout, že, jak jsem uvedl v rámci analýzy druhého důvodu, navrhovatelův argument vycházející z případného porušení vnitrostátních pravidel o obsahu spisu není relevantní, poněvadž případný nesoulad tohoto protokolu s vnitrostátními pravidly o obsahu spisu nemá vliv na důkazní hodnotu uvedeného protokolu v rámci projednávané věci [54].

[52] – Viz zejména rozsudek ze dne 30. května 2017, Safa Nicu Sepahan v. Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402, bod 62 a citovaná judikatura). Tímto závěrem, který se týká obecného posouzení důkazního břemene ohledně příčinné souvislosti, jak je uplatňováno v jakémkoli stupni žaloby o náhradu škody, není dotčeno posouzení povahy odpovědnosti Europolu provedené v rámci prvního a pátého důvodu. Dospěje-li totiž Soudní dvůr k závěru, jak navrhuji v bodech 24 až 54 tohoto stanoviska, že Europol podléhá v projednávaném případě společné a nerozdílné odpovědnosti s dotčeným členským státem, plyne z toho, že Tribunál, i když při použití nesprávného důkazního standardu (tím, že vyžadoval důkaz o „výlučné“ příčinné souvislosti mezi zpracováním údajů Europolem a domnělou újmou), správně přenesl důkazní břemeno ohledně příčinné souvislosti na žalobce v prvním stupni.

[53] – Ač to navrhovatel neupřesňuje, odkazuje pravděpodobně na vyhlášku č. 618/2005, citovanou v rámci druhého důvodu.

[54] – Viz bod 63 tohoto stanoviska.

83. Pokud jde o argument, podle kterého to, že Europol tvrdil, že fotografie protokolu ze dne 23. října 2018 ukazuje, že Europol neměl tento dokument k dispozici a obdržel jej od slovenských orgánů v rámci soudního řízení, je nutno konstatovat, že jde, jak navrhovatel výslovně uvádí, o „přesvědčení" jeho advokáta, které není podloženo žádnou indicií nebo důkazem [55].

84. V rámci čtvrté části svého čtvrtého důvodu navrhovatel Tribunálu vytýká, že porušil jeho právo na obhajobu proto, že se na jednání konaném dne 30. června 2021 nemohl vyjádřit k antedatování protokolu ze dne 23. října 2018. Sice to výslovně neupřesňuje, avšak podle všeho se dovolává porušení zásady kontradiktornosti.

85. Navrhovatel však nevysvětluje, jaké argumenty a důkazy by byl mohl uplatnit, kdyby bylo jeho právo na obhajobu dodrženo, ani zda by při neexistenci domnělého porušení zásady kontradiktornosti mohly jeho argumenty změnit řešení sporu [56].

86. K navrhovatelovým argumentům ohledně tohoto domnělého antedatování se kromě toho Tribunál vyslovil v bodech 74 až 78 napadeného rozsudku, když zejména poznamenal, že tyto argumenty nejsou podloženy žádným neúplným důkazem a že navrhovatel ve fázi repliky netvrdil, že protokol ze dne 23. října 2018 nebo jeho opis mají pozměněnou povahu.

87. Navrhovatel se totiž omezuje na to, že uvádí, že k dnešnímu dni není známo, kde se původní vyhotovení protokolu ze dne 23. října 2018 nachází, že tento protokol není obsažen v soudním spise věci, z níž má pocházet, a že z dokumentů pocházejících ze spisu v jiné trestní věci plyne, že existují nejméně dvě odlišná vyhotovení tohoto protokolu.

88. V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle zásady volného hodnocení důkazů zakotvené v judikatuře Soudního dvora je určení důkazní hodnoty důkazů ponecháno na posuzovací pravomoci Tribunálu [57], a to s výhradou zkreslení těchto důkazů, které musí podle ustálené judikatury Soudního dvora zjevně vyplývat z písemností ve spise, aniž je nutné provést nové posouzení skutkového stavu a důkazů [58], čemuž tak v projednávané věci podle mého názoru není.

89. Navrhuji tedy čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku zamítnout.

3. K důvodům týkajícím se nemajetkové újmy utrpěné v důsledku zahrnutí jména navrhovatele na „mafiánské seznamy" (druhý návrh v řízení v prvním stupni)

a) K pátému důvodu, vycházejícímu z nesprávného právního posouzení při kvalifikaci odpovědnosti Europolu za nesprávné zpracování údajů

90. V rámci svého pátého důvodu, který jako celek odkazuje k prvnímu důvodu, navrhovatel v podstatě Tribunálu vytýká to, že vyloučil, že Europol a dotčený členský stát odpovídají společně a nerozdílně za újmu vzniklou z protiprávního zpracování údajů, a to v rozporu se závaznou povahou bodu 57 odůvodnění nařízení o Europolu.

[55] – To platí i pro navrhovatelovo tvrzení, podle kterého byl obsah dotčeného protokolu pozměněn, což není prokázáno žádnou indicií, která by jej podpořila (viz poznámka pod čarou 49 tohoto stanoviska).

[56] – V tomto smyslu viz usnesení ze dne 29. října 2004, Ripa di Meana v. Parlament (C-360/02 P, EU:C:2004:690, bod 36).

[57] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. října 2020, EKETA v. Komise (C-273/19 P, nezveřejněný, EU:C:2020:852, bod 69).

[58] – Viz rozsudek ze dne 6. listopadu 2018, Scuola Elementare Maria Montessori v. Komise, Komise v. Scuola Elementare Maria Montessori a Komise v. Ferracci (C-622/16 P až C-624/16 P, EU:C:2018:873, bod 86, jakož i citovaná judikatura).

91. Jak plyne z analýzy prvního důvodu [59], Tribunál se dopustil nesprávného právního posouzení, když vyloučil, že čl. 50 odst. 1 nařízení o Europolu, vykládaný ve světle bodu 57 odůvodnění tohoto nařízení, zavádí systém společné a nerozdílné odpovědnosti mezi Europolem a dotčeným členským státem, pokud jde o újmu utrpěnou protiprávním zpracováním údajů Europolem nebo tímto členským státem.

92. Poznamenávám však, že stran druhého žalobního návrhu Tribunál v bodě 102 napadeného rozsudku dospěl k závěru, že navrhovatel nepodal žádný důkaz, který by byl s to prokázat, že „mafiánské seznamy“, do nichž mělo být zahrnuto jeho jméno, byly vypracovány a vedeny unijním orgánem, a to konkrétně Europolem.

93. Nesprávné právní posouzení, kterého se dopustil Tribunál, nemůže podle mého názoru toto konstatování zpochybnit potud, pokud není zpochybněno argumenty vznesenými v rámci šestého důvodu, jak jej prozkoumám níže.

94. Za těchto okolností navrhuji, aby byl pátý důvod kasačního opravného prostředku zamítnut jako irelevantní.

b) K šestému důvodu, vycházejícímu z nesprávného skutkového posouzení při posouzení příčinné souvislosti, pokud jde o druhý návrh v řízení v prvním stupni

95. V rámci svého šestého důvodu navrhovatel v podstatě tvrdí, že žádná skutečnost Europolu neumožnila prokázat spojení mezi ním a takzvanými „mafiánskými seznamy“.

96. Jak však uvedl Tribunál, Europol se ve své zprávě ze dne 13. ledna 2019 [60] omezil na to, že uvedl, že jméno navrhovatele mezi jinými „přímo souvisí *s takzvanými mafiánskými seznamy* a s *Panama Papers*“, aniž jej na jakýkoli seznam zahrnul, a konstatoval, že články v tisku, které této zprávě předcházely, se již o možných napojeních navrhovatele na mafii zmiňovaly [61].

97. Tento závěr není zpochybněn argumenty navrhovatele, které se v podstatě omezují na tvrzení, že Europol nevysvětlil, proč stanovil souvislost mezi navrhovatelem a „mafiánskými seznamy“, a že tímto jednáním porušil zásadu proporcionality, a to jelikož „právo vést mafiánské seznamy“ nemá žádnou oporu ve vnitrostátním ani unijním právu.

98. V rámci těchto argumentů totiž navrhovatel vychází z neprokázaného předpokladu, že Europol jej skutečně na tyto „mafiánské seznamy“ zahrnul, aniž zpochybňuje závěr Tribunálu uvedený v bodě 102 napadeného rozsudku, podle kterého navrhovatel nepředložil žádný důkaz, který by byl s to prokázat, že „mafiánské seznamy“, do nichž bylo jeho jméno zahrnuto, byly vypracovány a vedeny unijním orgánem, a to konkrétně Europolem.

99. Navrhuji tedy šestý důvod kasačního opravného prostředku zamítnout a v důsledku toho zamítnout kasační opravný prostředek, pokud jde o důvody týkající se druhého návrhu v řízení v prvním stupni.

[59] – Viz body 33 až 53 tohoto stanoviska.

[60] – Viz bod 11 tohoto stanoviska.

[61] – Napadený rozsudek, bod 107.

B. K žalobě v prvním stupni

100. Jak plyne z výše uvedené analýzy, navrhuji napadený rozsudek zrušit, pokud jde o první návrh v řízení v prvním stupni, a kasační opravný prostředek zamítnout, pokud jde o druhý návrh v řízení v prvním stupni.

101. Na základě článku 61 statutu Soudního dvora Evropské unie platí, že zruší-li Soudní dvůr rozhodnutí Tribunálu, může sám vydat konečné rozhodnutí ve věci, pokud to soudní řízení dovoluje.

102. Domnívám se, že tak tomu v projednávané věci není.

103. Mám totiž za to, že nesprávné právní posouzení, kterého se Tribunál dopustil, když popřel existenci společné a nerozdílné odpovědnosti Europolu a dotčeného členského státu, pokud jde o újmu utrpěnou protiprávním zpracováním údajů v důsledku jednání Europolu nebo tohoto členského státu, vyžaduje nové skutkové posouzení Tribunálu týkající se existence příčinné souvislosti mezi jednáním Europolu a újmou tvrzenou navrhovatelem [62], a případně ostatních podmínek, kterým mimosmluvní odpovědnost Unie a jejích orgánů či institucí podléhá [63].

C. K nákladům řízení

104. Vzhledem k tomu, že navrhuji, aby byla věc vrácena Tribunálu, je třeba o nákladech řízení účastníků řízení o kasačním opravném prostředku v souladu s článkem 137 jednacího řádu Soudního dvora, který se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě čl. 184 odst. 1 tohoto jednacího řádu, rozhodnout později.

VII. Závěry

105. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr:

– zrušil rozsudek Tribunálu Evropské unie ze dne 29. září 2021, Kočner v. Europol (T-528/20, nezveřejněný, EU:T:2021:631), pokud jde o první žalobní návrh;

– vrátil věc Tribunálu k meritornímu rozhodnutí o prvním žalobním návrhu,

– ve zbývající části kasační opravný prostředek zamítl;

– rozhodl, že o nákladech řízení bude rozhodnuto později.

[62] – Jak jsem totiž upřesnil v bodech 56 až 58 tohoto stanoviska, existence společné a nerozdílné odpovědnosti neznamená existenci „výlučné“ příčinné souvislosti mezi jednáním některé z odpovědných osob a tvrzenou škodou v souladu se společnými pravidly (jak to v projednávané věci prozkoumal Tribunál), nýbrž znamená, že různé události, ze kterých újma vznikla, jsou s to způsobit tvrzenou újmu.

[63] – Viz bod 34 tohoto stanoviska.